

Reinventing government: how the entrepreneurial spirit is transforming the public sector. Reading, Mass. Addison-Wesley Pub. 1992. 405 p.; 8. *O'Toole L.* The Implications for Democracy in a Networked Bureaucratic World. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 1997. Vol. 7. P. 443-459; 9. *Rioja F.* Does One Size Fit All: a Reexamination of the Finance and Growth relationship. *Journal of Development Economics*. 2014. V.74. №2. P. 429 -447.

1. *Adamovskaya V.S.* The mechanism of state regulation of the economy and the choice of direction of economic policy in modern conditions of management. *Public Administration: Improvement and Development*. 2017. № 4. P.112-114; 2. *Didkivska L.I., Golovko L.S.* State regulation of the economy. K: Knowledge-Press. 2008. P. 205-208; 3. *Minenko V.L.* Theoretical and methodological principles of harmonization of interaction of mechanisms of state regulation and self-regulation of the labor market. *Theory and Practice of Public Administration*, 2013. Vol. 3 (42). P. 87-96; 4. *Mocherniy S.V.* Economic theory. K: Academy of Sciences, 2009. P. 312-326; 5. *Chugunov I.Y., Pavelko A.V., Kaneva T.V.* State financial regulation of economic transformations // Monography. Kiev: Kyiv National University of Trade and Economic. 2015. 376 p.; 6. *Deidda L.* Non-linearity between Finance and Growth. *Economics Letters*. 2005. V.74. N. 3. P. 339-345; 7. *Osborne D.* Reinventing government: how the entrepreneurial spirit is transforming the public sector. Reading, Mass. Addison-Wesley Pub. 1992. 405 p.; 8. *O'Toole L.* The Implications for Democracy in a Networked Bureaucratic World. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 1997. Vol. 7. P. 443-459; 9. *Rioja F.* Does One Size Fit All: a Reexamination of the Finance and Growth relationship. *Journal of Development Economics*. 2014. V.74. №2. P. 429 -447.

УДК: 336.77:332.2:63

DOI: 10.36919/2312-7812.4.2019.81

Л.В. Мельник

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ

У статті досліджено регіональні особливості формування ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери, з огляду на обмежений доступ сільгоспвиробників до кредитних ресурсів; визначено систему кількісних та якісних показників оцінки регіонів України за ступенем розвитку ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери, до яких віднесено наступні: потреба аграрних товаровиробників регіону в інвестиціях; обсяги депозитних коштів на рахунках в банківських установах регіону; кількість аграрних підприємств в регіоні; кількість банківських установ, що припадає на 1000 аграрних підприємств; частка приватної власності у загальній вартості сільськогосподарських угідь; загальна вартість сільськогосподарських угідь у регіоні; державне фінансування у розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь. Залежно від значення бальних оцінок п'яти компонентів ресурсного потенціалу іпотечного кредитування виокремлено низький потенціал; помірний потенціал; значний потенціал; високий потенціал.

Розраховано інтегральний показник ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери в розрізі регіонів України. Проведено ранжування областей України за інтегральним показником, що враховує регіональні вихідні значення кожного з компонентів ресурсного потенціалу: інвестиційного, заставного, фінансового, інституційного та регуляторного.

Встановлено, що результат рейтингування не залежить від географічного розташування області. Наголошено на необхідності проведення експерименту з впровадження земельно-іпотечного кредитування на території конкретного регіону з найбільш сприятливими вихідними даними для отримання об'єктивних, повних та достовірних результатів експериментального дослідження.

Зазначено, що впровадження експерименту з застави земельних ділянок сільськогосподарського призначення та залучення фінансових ресурсів під цей процес в окремому регіоні дасть можливість за короткий період виявити всі прогалини у діючому законодавстві та вдосконалити його.

The relevance of the topic is due to the lack of access of agricultural enterprises to credit resources, taking place in all regions of the country. The purpose of the article is to study the regional peculiarities of formation of the resource potential of mortgage lending to the agricultural sector.

The article defines a system of both quantitative and qualitative indicators of assessment of Ukrainian regions by the level of development of resource potential of mortgage lending to the agricultural sector, including the following: the need of agricultural producers of the region in investments; deposit funds in accounts in banking institutions of the region; number of agricultural enterprises in the region; number of banking institutions per 1000 agricultural enterprises; the share of private property in the total value of agricultural land; total value of agricultural land in the region; state financing per 1 hectare of agricultural land. Depending on the value of the scores of the five components of the mortgage lending potential, there are a low-level potential, moderate-level potential, considerable potential, high potential.

The integral index of resource potential of mortgage lending of agrarian sphere in the context of regions of Ukraine has been calculated. The regions of Ukraine have been ranked by the integral index, taking into account the regional baseline values of each of the components of the resource potential: investment, mortgage, financial, institutional and regulatory.

It has been established that the rating result does not depend on the geographical area location. The necessity of conducting an experiment on the implementation of land mortgage lending in the territory of a particular region with the most favorable initial data has been emphasized in order to obtain objective, complete and reliable results of the experimental study.

It has been stated that the implementation of the experiment on pledging agricultural land and attracting financial resources to this process in a particular region will allow in a short period to identify any gaps in the current legislation and improve it.

Ключові слова: іпотечне кредитування, аграрна сфера, ресурсний потенціал, інтегральний показник.

Keywords: mortgage lending, agrarian sphere, resource potential, integral indicator.

Постановка проблеми. Ресурсна складова має вагоме значення у забезпеченні розвитку вітчизняного аграрного виробництва, в реалізації інвестиційних проектів, від успіху яких залежить соціально-економічний стан регіонів та продовольча безпека країни. Нестача фінансових ресурсів у сфері вітчизняного сільськогосподарського виробництва призводить до уповільнення розвитку галузі та супроводжується деструктивними процесами занедбання сільських територій, погіршення екологічної ситуації та зростанням суспільно-політичного напруження в державі.

За таких умов система іпотечного кредитування аграріїв виступає в ролі фінансового посередника, покликаною збалансувати потреби виробників сільськогосподарської продукції у фінансових ресурсах та бажання інвесторів здійснювати ефективні капіталовкладення. Надання іпотечних кредитів в аграрну сферу під заставу земель

сільськогосподарського призначення дозволить забезпечити галузь «довгими» грошима, гарантуючи інвесторам прибутковість інвестиційних проектів. Разом з тим, можемо констатувати, що на даний час підприємства аграрної сфери мають обмежений доступ до кредитних ресурсів, причому досить значними є регіональні відмінності реалізації даних можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми іпотечного кредитування аграрної сфери знаходяться в центрі уваги багатьох вчених та аграріїв. Зокрема, вагомий внесок у дослідження різноманітних аспектів теорії та практики іпотечного кредитування галузі зробили такі дослідники, як Алексійчук В., Гривківська О., Гудзь О., Дем'яненко М., Калетник Г., Лагутін В., Макаренко Т., Підлісецький Г., Саблук П., Чабан В. та інші. Незважаючи на значний науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, формування ресурсного потенціалу іпотечного кредитування на рівні регіонів та окремих територій потребує подальшого вивчення, поглиблення та адаптації до умов сьогодення.

Мета статті. Метою даної статті є дослідження регіональних особливостей формування ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери.

Виклад основного матеріалу. Сучасний рівень розвитку техніки та технологій в аграрному виробництві висуває нові вимоги до суб'єктів аграрного підприємництва, підтримуючи конкурентну атмосферу на ринку сільськогосподарської продукції. Конкурентоспроможність виробників в значній мірі залежить від чотирьох фундаментальних факторів: сильних та слабких сторін суб'єкта господарювання, можливостей та загроз макросередовища. На базі цих факторів Кеннетом Ендрюсом побудована універсальна система SWOT-аналізу суб'єктів господарювання, що вперше була презентована у 1963 році у Гарварді на конференції з проблем бізнес-політики [1]. Вектор розвитку підприємницької діяльності, згідно з даною системою аналізу, повинен базуватись на наявних позиціях суб'єкта господарювання, враховувати перспективи розвитку бізнесу та внутрішні й зовнішні потенційні можливості і ризики. При визначенні регіональних особливостей формування потенціалу іпотечного кредитування варто використовувати критерії, які, на нашу думку, здійснюють вагомий вплив на суб'єкти господарювання аграрної сфери при вирішенні питання щодо отримання іпотечних кредитів: наявність сприятливих природно-кліматичних умов; регіональний розподіл інституцій іпотечного кредитування; розміщення продуктивних сил; рівень доступності суб'єктів аграрного підприємництва до фінансових ресурсів регіону; забезпечення регіональних програм розвитку сільського господарства.

Рейтингування областей України за вихідними умовами ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери будемо здійснювати за комплексним показником, що враховує регіональні вихідні значення кожного з компонентів ресурсного потенціалу [2; 3].

Для аналізу ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної галузі в регіональному розрізі скористаємось адитивною багатофакторною моделлю інтегрального показника за наступною функцією:

$$O_{\text{рес}} = O_{\text{інв}} + O_{\text{заст}} + O_{\text{фін}} + O_{\text{інст}} + O_{\text{рег}}, \quad (1)$$

де $O_{рес}$ — інтегральний бальний показник ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери в регіоні;

$O_{інв}$ — бальна оцінка інвестиційного потенціалу іпотечного кредитування;

$O_{заст}$ — бальна оцінка заставного потенціалу іпотечного кредитування;

$O_{фін}$ — бальна оцінка фінансового потенціалу іпотечного кредитування;

$O_{інст}$ — бальна оцінка інституційного потенціалу іпотечного кредитування;

$O_{рег}$ — бальна оцінка регуляторного потенціалу іпотечного кредитування в регіоні [4, с. 67].

Кожна з бальних оцінок п'яти компонентів ресурсного потенціалу іпотечного кредитування знаходиться в інтервалі 1- 4, де:

1 бал — низький потенціал;

2 бали — помірний потенціал;

3 бали — значний потенціал;

4 бали — високий потенціал.

Відповідно, значення інтегрального бального показника знаходяться в межах 5-20, які також можна оцінити за 4-рівневою шкалою, виділивши інтервали результативних значень:

Межі інтервалу значень	Оцінка
5-9 балів	Низький потенціал
10-13 балів	Помірний потенціал
14-17 балів	Значний потенціал
18-20 балів	Високий потенціал

Для здійснення бальної оцінки регіонів України за ступенем розвитку компонентів ресурсного потенціалу іпотечного кредитування сфери аграрного виробництва нами була обрана система якісних та кількісних показників, що представлена на рис.1.

Очевидно, що результативні оцінки інвестиційного, фінансового та регуляторного компонентів ресурсного потенціалу іпотечного кредитування є простими за набором параметрів, а інституційного та заставного компонентів — складними, оскільки охоплюють вплив декількох факторних ознак. Такий підхід у формуванні інтегральної бальної оцінки ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери дозволить врахувати усі можливі вектори розвитку об'єкта дослідження та з'ясувати сильні та слабкі сторони регіонів щодо реалізації потенціалу іпотечного кредитування через проведення комплексу організаційно-правових заходів.

Систематизувавши та об'єднавши значення бальних оцінок усіх компонентів ресурсного потенціалу іпотечного кредитування в регіонах, отримаємо об'єктивну інформацію щодо величини потенціалу та можливих напрямків його використання, які будуть сприяти задоволенню фінансових потреб та досягненню стратегічної мети діяльності суб'єктів аграрного виробництва.

Використовуючи методику інтегральної оцінки ресурсного потенціалу кредитування аграрної сфери, проведемо розрахунки бальних оцінок компонентів ресурсного потенціалу та інтегрального показника ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери для кожної з областей України за даними станом на 1 січня 2019 року. Отримані результати дослідження наведені в табл.1.

Рис. 1. Система якісних та кількісних показників оцінки регіонів України за ресурсним потенціалом іпотечного кредитування в аграрній сфері (Розроблено автором)

Оцінка заставного потенціалу у розрізі регіонів проводилась за двома показниками: загальна вартість сільськогосподарських угідь (млрд грн) та частка приватної власності у загальній вартості сільськогосподарських угідь (частка від одиниці). За результатами розрахунків бальної оцінки заставного потенціалу у регіональному розрізі серед областей з максимальним балом (4) знаходяться Харківська, Вінницька, Черкаська та Полтавська, а з-поміж останніх в рейтингу з оцінкою в 1 бал знаходяться Рівненська та Закарпатська області.

Низький бал Рівненської та Закарпатської областей свідчить про одночасну дію визначальних факторів — незначної загальної вартості сільськогосподарських земель в області (в загальному близько 8-35 млрд грн, розрахованої за методом капіталізації доходу, на фоні, наприклад, 139 млрд грн угідь у Полтавській області) та низької питомої ваги приватної власності на сільськогосподарські угіддя у загальній вартості таких земель по області (близько 37-50 % проти, для прикладу, 91 % в Одеській області). Високий бал заставного потенціалу іпотечного кредитування свідчить про значний резерв сільськогосподарських підприємств та суб'єктів господарювання щодо майна, яке може виступати в якості забезпечення довгострокової позики.

Таблиця 1

**Визначення інтегрального показника ресурсного потенціалу іпотечного
кредитування в аграрній сфері**

Області	Заставний потенціал			Фінансовий потенціал		Інвестиційний потенціал		Інституційний потенціал			Регуляторний потенціал		Інтегральний показник ресурсного потенціалу ІК в аграрній сфері
	Загальна вартість с/г угідь, млрд грн	Частка приватної власності у загальній вартості с/г угідь	Оціночний бал	Обсяги депозитних коштів, млн грн	Оціночний бал	Потреба в інвестиціях, млн грн	Оціночний бал	Кількість с/г підприємств, од.	Кількість установ на 1000 підприємств, од.	Оціночний бал	Державне фінансування на 1 га угідь, грн	Оціночний бал	
Вінницька	76,1	0,78	4	13 832,6	1	13 881	1	2 593	108	2	319,6	4	11
Волинська	28,2	0,67	2	9 091,6	1	21 628	2	848	195	1	82,5	1	7
Дніпропетровська	63,9	0,72	3	69 590,4	1	17 548	1	3 949	196	3	99,7	1	8
Донецька	45,0	0,77	3	25 051,1	1	31 001	4	1 367	294	2	55,1	1	10
Житомирська	49,0	0,61	2	10 129,8	1	27 354	4	1 084	198	1	115,3	1	9
Закарпатська	8,3	0,37	1	7 475,4	1	32 070	4	1 029	200	1	72,2	1	8
Запорізька	44,7	0,81	3	31 191,0	1	17 548	1	2 700	142	2	106,7	1	8
Івано-Франківська	17,4	0,73	2	10 836,5	1	27 354	4	714	322	2	72,3	1	10
Київська	67,2	0,74	3	413 643,8	4	13 099	1	2 137	694	3	132,8	2	13
Кіровоградська	71,6	0,80	3	8 872,8	1	13 479	1	3 200	62	2	90,0	1	8
Луганська	41,3	0,81	3	6 089,8	1	22 143	2	1 044	119	1	98,5	1	8
Львівська	46,5	0,69	3	41 865,0	1	25 834	3	1 186	481	2	78,9	1	10
Миколаївська	41,5	0,80	3	11 698,0	1	19 788	2	3 970	60	3	141,2	2	11
Одеська	63,4	0,91	3	47 451,9	1	17 885	2	4 813	130	3	126,8	2	11
Полтавська	138,8	0,77	4	20 688,9	1	13 677	1	2 453	145	2	106,2	1	8
Рівненська	35,2	0,51	1	8 860,3	1	32 070	4	554	366	2	91,5	1	9
Сумська	89,3	0,69	3	10 458,1	1	18 600	2	1 061	205	1	157,7	2	9
Тернопільська	32,6	0,80	3	7 746,6	1	20 667	2	1 016	150	1	198,2	3	10
Харківська	127,6	0,81	4	41 642,5	1	16 909	1	1 928	322	2	90,1	1	9
Херсонська	41,8	0,73	3	10 075,8	1	24 474	3	2 560	79	2	95,4	1	9
Хмельницька	62,8	0,76	3	11 962,9	1	19 788	2	1 570	127	1	175,7	2	9
Черкаська	107,7	0,76	4	13 211,3	1	14 762	1	1 904	128	2	131,7	2	9
Чернівецька	15,6	0,64	2	6 608,8	1	24 474	3	777	180	1	144,6	2	9
Чернігівська	61,9	0,68	3	9 310,1	1	20 218	2	1 101	200	1	135,6	2	9
Україна	1 367	0,75	x	847 385,2	x	506 249	X	45 558	185	x	123,5	x	x

Розраховано автором за даними [5; 6; 7; 8]

В даному випадку вищий застапний потенціал регіону надає перевагу аграрним підприємствам області в залученні кредитних коштів в більших обсягах, на довший термін та під менший відсоток, обумовлений меншим рівнем кредитного ризику, порівняно з регіонами, що отримали нижчий бал.

Перше місце в рейтингу областей за фінансовим потенціалом беззаперечно належить Києву та Київській області, де зареєстровано близько 20 % усіх відділень банків, що функціонують в державі та подають звітність до Національного банку України, причому вони акумулюють близько 50 % усіх депозитів всередині країни. Близько третини фінансових ресурсів, які можна спрямувати в іпотечну систему кредитування аграрної сфери, зосереджено у Дніпропетровській, Одеській, Львівській, Харківській, Запорізькій, Донецькій та Полтавській областях (близько 280 млн грн депозитних коштів). Цей фактор тісно корелює з показником інституційного потенціалу та розподілом його значень за регіонами, оскільки рівень інституційної насиченості регіону відіграє визначну роль як у формуванні кредитних ресурсів, так і в процесі їх розподілу та перерозподілу між суб'єктами господарювання. За даними дослідження, Київська, Одеська, Миколаївська та Дніпропетровська області мають значний інституційний потенціал іпотечного кредитування.

Релевантність даного показника забезпечується як за рахунок великої кількості самостійних банків (регіонального або місцевого значення), так і за рахунок розширення мережі філіалів великих банків. При цьому варто зазначити, що великі мережеві банки, зазвичай, не прагнуть працювати у депресивних регіонах. На противагу всеукраїнським банкам, які втілюють узгоджену фінансово-кредитну політику по всій території країни, дрібні та середні регіональні банки можуть легше маневрувати та мають можливість підняти обслуговування клієнтів на найвищий рівень.

За показником регуляторного потенціалу найбільш привабливими є Вінницька та Тернопільська області, де фінансові вкладення, залучені за державними та регіональними програмами підтримки аграріїв, на 1 га сільськогосподарських земель сягають 320 та 200 грн відповідно. Серед областей, найменш наділених увагою держави, знаходяться Дніпропетровська, Луганська, Херсонська, Рівненська, Харківська, Кіровоградська, Волинська, Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська та Донецька області, де на 1 га припадає менше 100 грн бюджетних коштів на рік.

Результат ранжування областей України за інтегральною оцінкою ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери представлено на рис. 2.

За результатами рейтингування, очевидно, що помірний ресурсний потенціал іпотечного кредитування мають шість областей України: Київська, Вінницька, Одеська, Миколаївська, Донецька, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська. Причому, в цьому діапазоні представлені, як центральні області, так і південні, східні та західні області. Низький ресурсний потенціал іпотечного кредитування мають решта областей, які також належать до різних регіонів України..

Висновки. Впровадження повноцінної системи іпотечного кредитування аграріїв в сучасних вітчизняних соціально-економічних та правових умовах потребує досконалої, економічно обґрунтованої, соціально- та екологічноорієнтованої багатоетапної програми заходів. Практичному впровадженню розробок в економічній науці на загальнодержавному рівні, зазвичай, передують проведення регіональних експериментів на території конкретно взятого населеного пункту, району або області з найбільш сприятливими вихідними даними для забезпечення отримання об'єктивних, повних та достовірних результатів експериментального дослідження.

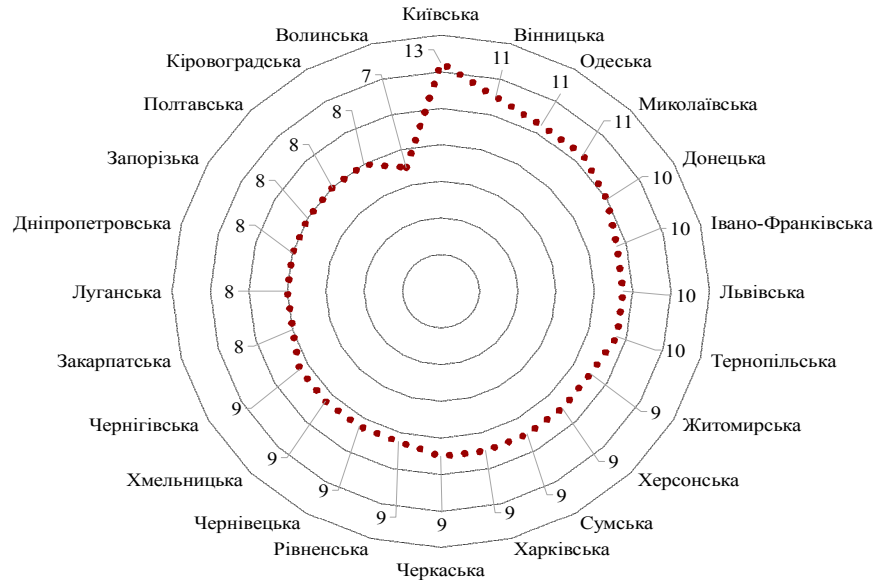

Рис. 2. Рейтинг областей України за ступенем розвитку ресурсного потенціалу кредитування в аграрній сфері *Розроблено автором за даними [5; 6; 7; 8]*

У питанні вдосконалення правового забезпечення використання ресурсного потенціалу іпотечного кредитування в аграрній сфері ми пропонуємо піти альтернативним шляхом, як це було зроблено у 1998 році при впровадженні спрощеної системи оподаткування сільськогосподарських виробників фіксованим сільськогосподарським податком (ФСП). Так, ФСП з'явився в порядку експерименту в 1998 році у трьох регіонах України, а з 1 січня 1999 року його було поширено на всю територію країни. Впровадження експерименту з застави земельних ділянок сільськогосподарського призначення та залучення фінансових ресурсів під цей процес у 2-3 регіонах або об'єднаних територіальних громадах України дасть можливість за короткий період виявити всі прогалини у діючому законодавстві та вдосконалити його.

1. Что такое SWOT-анализ и как его правильно сделать : словарь маркетолога. URL: <https://www.calltouch.ru/glossary/swot-analiz/> (дата звернення 5.10.2019);
2. Мельник Л.В. Потенціал іпотечного кредитування в аграрній сфері: сутність, структура, специфіка формування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2018. № 10(38). С.93-98;
3. Мельник Л.В. Оцінка стану іпотечного кредитування аграрних підприємств : регіональний та інституційний аспекти. Фінансова та еколого-економічна політика в умовах децентралізації влади в Україні: монографія / за заг. ред. Л. В. Мельника. Частина 4. Рівне : НУВГП, 2019. 179 с. (внесок автора — с.125-136);
4. Мельник Л.В. Побудова моделі формування ресурсного потенціалу іпотечного кредитування. *Інтелект XXI*. Випуск 5, 2019. С.66-70;
5. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cg.htm (дата звернення 25.09.2019);
6. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру: офіційний веб-сайт. URL: <http://land.gov.ua/info/> (дата звернення 10.10.2019);
7. Міністерство аграрної політики та продовольства Укра-

їни: офіційний веб-сайт. URL: <http://minagro.gov.ua/node/25911> (дата звернення 5.09.2019); 8. Національний банк України: офіційний веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 15.10.2019)

1. What is a SWOT analysis and how to do it right: a marketer's dictionary. Retrieved from: <https://www.calltouch.ru/glossary/swot-analiz/> [in Ukrainian]; 2. *Melnyk, L. V.* (2018). Potential of mortgage lending in agrarian sphere: essence, structure, specificity of formation. *Naukovi zapysky Nacionalnogo universytetu «Ostrozka akademiya»*, 10(38), 93-98 [in Ukrainian]; 3. *Melnyk, L. V.* (2019). Assessment of the state of mortgage lending to agricultural enterprises: regional and institutional aspects. In L. V. Melnyk, (Ed.), *Financial and environmental-economic policy in conditions of decentralization of power in Ukraine* (pp. 125-136). Rivne: NUVGP [in Ukrainian]; 4. *Melnyk, L. V.* (2019). Construction of model of formation of resource potential of mortgage lending. *Intelekt XXI*, 5, 66-70 [in Ukrainian]; 5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Oficijnyj veb-sajt]. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cg.htm [in Ukrainian]; 6. Derzhavna sluzhba Ukrainy z pytanj gheodeziji, kartografiji ta kadastru [Oficijnyj veb-sajt]. Retrieved from: <http://land.gov.ua/info/> [in Ukrainian]; 7. Ministerstvo agrarnoyi polityky ta prodovolstva Ukrainy: [Oficijnyj veb-sajt]. Retrieved from: <http://minagro.gov.ua/node/25911> [in Ukrainian]; 8. Nacionaljnyj bank Ukrainy [Oficijnyj veb-sajt]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/> [in Ukrainian].

УДК: 338.24

DOI: 10.36919/2312-7812.4.2019.89 *О.М. Усикова, М.О. Корнієцька*

АДАПТИВНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття розкриває одне з найважливіших положень забезпечення підприємства — управління інформаційними ресурсами, адже це особливий вид ресурсу, що ґрунтується на ідеях і знаннях, нагромаджених у результаті науково-технічної діяльності людей і поданий у формі, придатній для збирання, реалізації та відтворення. Обґрунтовано ефекти, які полягають у накопиченні певного виду ресурсів, що обумовлюють збільшення швидкості подальшого акумулювання інформації, а також у можливості підприємства збільшувати запас цього ресурсу одночасно із зростанням обсягів інших ресурсів. Інформаційний ресурс має низку характерних особливостей. Зокрема, на відміну від інших (матеріальних) ресурсів, він практично невичерпний. У статті використано динамічно розвинену методику, сформовано стратегічні цілі та завдання використання можливостей інформаційних ресурсів в адаптаційній системі управління. Використано методологію кількісної та якісної оцінки інформаційних ресурсів, а також прогнозування потреби в них, тому що на рівні підприємства можна і треба вивчати інформаційні потреби, планувати й управляти інформаційними ресурсами. Визначено, що застосування нового інформаційного ресурсу замість застарілого потенційно може спричинити дії радикального характеру, багаторазово підвищити продуктивність праці, поліпшити використання інших ресурсів. Однією з головних задач адаптивної системи є підтримка внутрішньої стабільності системи в умовах постійно змінного зовнішнього середовища. Механізм функціонування адаптивної системи управління підприємств створює правила, котрі регламентують взаємодію елементів і